

به نام خدا

# تأملی بر معماری حکمی مسجد

مؤلف:

دکتر شیما مهران

انتشارات گیوا

|                       |                                              |
|-----------------------|----------------------------------------------|
| سرشناسه :             | مهرداد، شیما، ۱۳۶۵ -                         |
| عنوان و نام پدیدآور : | تاملی بر معماری حکمی مسجد/ مولف شیما مهرداد. |
| مشخصات نشر :          | تهران: گیوا، ۱۳۹۵.                           |
| مشخصات ظاهری :        | ۱۴۰ص.                                        |
| شابک :                | ۹۷۸-۶۰۰-۴۵۱-۰۸۳-۷                            |
| یادداشت :             | کتابنامه.                                    |
| رده بندی کنگره :      | ۱۳۹۵ ۲۹۳/۴۶۷۰ NA م                           |
| رده بندی دیویی :      | ۲۰۹۵۵/۷۲۶                                    |
| شماره کتابشناسی ملی : | ۴۶۰۲۸۰۲                                      |

|                       |                                                                             |
|-----------------------|-----------------------------------------------------------------------------|
| عنوان کتاب :          | تاملی بر معماری حکمی مسجد                                                   |
| تالیف و گردآوری :     | شیما مهرداد                                                                 |
| ناشر :                | انتشارات گیوا                                                               |
| مدیر مسئول :          | محمد صدیق سپهریان                                                           |
| مدیر اجرایی :         | آزیتا گوهری                                                                 |
| صفحه آرا و طراح جلد : | سیده محبوبه حسینی                                                           |
| سال و نوبت چاپ :      | ۱۳۹۵ / اول                                                                  |
| شمارگان :             | ۱۰۰۰                                                                        |
| شابک :                | ۹۷۸-۶۰۰-۴۵۱-۰۸۳-۷                                                           |
| قیمت :                | ۱۴۰,۰۰۰ ریال                                                                |
| آدرس :                | میدان انقلاب، ضلع شمال غرب میدان، جنب بانک رفاه، پلاک ۵۹، طبقه ۲، واحد شرقی |
| تلفن :                | ۰۲۱ - ۶۶۱۲۳۸۸۰                                                              |
| مشاوره چاپ کتاب :     | ۰۹۱۲۷۹۸۱۶۵۴                                                                 |
| تارنما :              | www.givabook.ir                                                             |

## فهرست مطالب

|    |                                |
|----|--------------------------------|
| ۱۱ | فصل اول: کلیات                 |
| ۱۱ | مقدمه:                         |
| ۱۲ | بیانی ساده از: وضوع کتاب       |
| ۱۳ | مختصری از تاریخچه مسجد         |
| ۱۹ | فصل دوم: هنر حکمی              |
| ۱۹ | بیان در هنر حکمی               |
| ۲۱ | در باب حکمت                    |
| ۲۹ | توحید در عرفان اسلامی          |
| ۲۹ | مفهوم وحدت وجود                |
| ۳۰ | وحدت وجود با بیان ساده         |
| ۳۱ | وحدت وجود و چگونگی تجلی        |
| ۳۲ | تبیین نظریه تجلی و ظهور        |
| ۳۳ | نفس انسان نمونه‌ای از وحدت حقه |
| ۳۵ | تمثیلات تجلی                   |
| ۳۶ | مسجد تجلی‌گاه مفهوم حکمی توحید |
| ۴۰ | مفاهیم حکمی عناصر مسجد:        |
| ۴۰ | سلسله مراتب فضایی در خارج مسجد |
| ۴۲ | ورودی مسجد (آغاز یک دعوت)      |
| ۴۳ | سلسله مراتب عناصر کالبدی مسجد  |
| ۴۳ | هشتی                           |
| ۴۴ | دالان                          |
| ۴۴ | حیاط یا صحن                    |
| ۴۵ | حوض یا آبنما                   |

|    |                                         |
|----|-----------------------------------------|
| ۴۶ | وضو                                     |
| ۴۷ | پیشان مسجد                              |
| ۴۸ | گنبد                                    |
| ۴۸ | قوس                                     |
| ۴۹ | مناره                                   |
| ۵۰ | محراب                                   |
| ۵۰ | رواق و زوایا                            |
| ۵۰ | کتیبه ها                                |
| ۵۱ | عمارت مسجد دهر                          |
| ۵۱ | عناصر طبیعی                             |
| ۵۲ | القای جهت قبله و توجه اصل تمسید در مسجد |
| ۵۵ | <b>فصل سوم: نمونه‌های شاخص</b>          |
| ۵۶ | مسجد دانشگاه تهران                      |
| ۵۶ | معرفی                                   |
| ۵۷ | فضاهای مسجد                             |
| ۵۷ | انتظام کلی مسجد                         |
| ۵۸ | ورودی                                   |
| ۵۸ | حیاط                                    |
| ۶۰ | معماری گنبدخانه                         |
| ۶۱ | فضای داخل گنبدخانه                      |
| ۶۴ | تاریخچه ساخت مسجد                       |
| ۶۵ | درباره معماری مسجد                      |
| ۶۶ | معیارهای کلی طراحی مسجد                 |
| ۶۶ | نشانه‌های فرهنگی بنا                    |
| ۶۷ | ویژگی‌های معماری بنا                    |
| ۶۸ | نمونه‌های خارجی                         |
| ۶۸ | مسجد سلطان قابوس                        |
| ۶۹ | موقعیت قرار گیری                        |
| ۶۹ | عناصر و فضاها                           |
| ۷۰ | سازماندهی فضایی                         |

|    |                                                           |
|----|-----------------------------------------------------------|
| ۷۱ | مسجد شاه فیصل اسلام آباد                                  |
| ۷۱ | موقعیت قرارگیری                                           |
| ۷۲ | عناصر و فضاها                                             |
| ۷۲ | سازماندهی فضایی                                           |
| ۷۳ | جمع بندی                                                  |
| ۷۵ | <b>فصل چهارم: تحلیل و طراحی یک نمونه پیشنهادی</b>         |
| ۷۶ | سیمای سایت                                                |
| ۷۶ | قرارگیری در مسیر کاروان‌های زیارتی (توجه به نیاز کاربران) |
| ۷۶ | توجیه قانونی                                              |
| ۷۶ | دسترسی آسان کاربران                                       |
| ۷۶ | حداقل هزینه‌های زمین                                      |
| ۷۷ | تحلیل سایت                                                |
| ۷۷ | موقعیت سایت                                               |
| ۷۹ | تحلیل وضع موجود                                           |
| ۷۹ | همجواری‌های سایت                                          |
| ۸۰ | دسترسی‌ها                                                 |
| ۸۱ | دید و منظر                                                |
| ۸۱ | چشم اندازهای سایت از جهات مختلف                           |
| ۸۱ | زیرساخت‌های شهری                                          |
| ۸۳ | <b>فصل پنجم: برنامه فیزیکی مسجد</b>                       |
| ۸۳ | ویژگی‌های فضایی - کالبدی مسجد                             |
| ۸۳ | عناصر و فضاهای مسجد                                       |
| ۸۳ | شبهستان                                                   |
| ۸۳ | محراب                                                     |
| ۸۴ | منبر                                                      |
| ۸۴ | صحن (حیاط)                                                |
| ۸۵ | مناره                                                     |
| ۸۶ | سازماندهی فضایی مسجد                                      |
| ۸۸ | عوامل موثر بر سازماندهی فضایی                             |
| ۸۹ | طراحی روشنایی در مسجد                                     |

|     |                                            |
|-----|--------------------------------------------|
| ۸۹  | طراحی صوت در مسجد                          |
| ۸۹  | طراحی مسجد از دیدگاه متون دینی             |
| ۹۰  | پیکره بندی کالبدی مسجد                     |
| ۹۰  | سادگی بنا                                  |
| ۹۲  | اصالت بنا                                  |
| ۹۳  | محکم سازی                                  |
| ۹۴  | سقف ساختن                                  |
| ۹۵  | بلند ساختن                                 |
| ۹۷  | ساختن کنگره                                |
| ۹۷  | ساختن منا                                  |
| ۹۸  | ساختن گنبد                                 |
| ۹۸  | محراب                                      |
| ۹۹  | منبر                                       |
| ۱۰۰ | چگونگی ستون ها                             |
| ۱۰۰ | سهولت تنظیف                                |
| ۱۰۱ | محل دستشویی و وضوخانه                      |
| ۱۰۱ | درختکاری                                   |
| ۱۰۲ | اجرای طرح های نو و سودمند                  |
| ۱۰۲ | تزیینات مسجد                               |
| ۱۰۴ | مکان یابی مسجد                             |
| ۱۰۴ | جایگاه مسجد در سلسله مراتب شهری            |
| ۱۰۶ | محل در ورودی شبستان                        |
| ۱۰۶ | در ورودی مخصوص بانوان                      |
| ۱۰۶ | احداث مراکز فرهنگی                         |
| ۱۰۶ | پارکینگ وسایل نقلیه                        |
| ۱۰۷ | برنامه فیزیکی و ضوابط طراحی و ساخت مسجد    |
| ۱۰۷ | برنامه فیزیکی                              |
| ۱۰۷ | ویژگی کیفی فضا                             |
| ۱۰۷ | ویژگی های فضای اصلی                        |
| ۱۰۹ | وسایل و تجهیزات شبستان                     |
| ۱۱۱ | ویژگی های کمی فضا (استانداردها و سرانه ها) |

|          |                               |
|----------|-------------------------------|
| ۱۱۲..... | شبستان                        |
| ۱۱۲..... | وضوخانه                       |
| ۱۱۳..... | جمع بندی                      |
| ۱۱۹..... | فصل ششم: نتیجه گیری و پیشنهاد |
| ۱۳۷..... | منابع                         |